

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Педагогічний факультет

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лідерство. командоутворення

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма Освітні педагогічні науки

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Галузь 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 7 від “10” грудня 2024р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Лідерство. Командоутворення
Викладач	завідувачка кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика, к.п.н., доцент Любов ПРОКОПІВ
Контактний телефон викладача	+380995234550
E-mail викладача	liubov.prokopiv@pnu.edu.ua
Освітня програма	Освітні, педагогічні науки
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 30 год.
Спеціальність	011 Освітні, педагогічні науки
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Синхронна комунікація відбувається згідно розкладу занять - стаціонарно або дистанційно – на платформі Zoom, вхід у яку є доступний у е-розкладі. Асинхронна комунікація здійснюється у впродовж усього процесу вивчення дисципліни, в межах робочого часу https://test-d-learn.pnu.edu.ua/teacher/course/list Офлайн консультації tndth - 14.00-16.00

2. Анотація до навчальної дисципліни

Дисципліна «Лідерство. Командоутворення» призначена для створення ефективної платформи, на якій аспіранти можуть розвивати та вдосконалювати свої лідерські та командні навички. Курс орієнтований на формування глибокого розуміння сутності лідерства, основних принципів командної роботи та їх вплив на науковий розвиток. Здобувачі освіти отримають можливість вивчити та аналізувати стратегії лідерства, розглядати сучасні теорії в цьому напрямі та розробляти особисті стратегії лідерського розвитку. Крім того, дисципліна спрямована на вивчення методів формування та управління ефективними науковими командами, враховуючи різноманіття індивідуальних та групових динамік. Основні теми включають в себе теоретичні аспекти лідерства, визначення та розвиток особистісних лідерських якостей, стратегії командної роботи, вплив організаційної культури на командну діяльність, а також роль лідера в науковому середовищі. Ця дисципліна ставить за мету взаємодію аспірантів, розвиток їхнього критичного мислення, сприяння самовдосконаленню та формування освітніх стратегій, що сприяють активному участю у науковому співтоваристві та формуванню висококваліфікованих лідерів у сфері науки.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є сприяння виявленню та набуттю лідерських якостей здобувачів вищої освіти, формування компетентнісного підходу, здатності працювати у команді
Основними цілями вивчення дисципліни є :

вироблення компетентностей розпізнавання лідерських якостей

- здатність аналізувати і критично сприймати команди і лідерів;
- основи взаємодії і спілкування особистості у малій групі;

Знати:

- індивідуально-психологічні властивості та якості особистості як суб'єкта наукової діяльності, що сприяють самореалізації і професійній успішності;
- вплив функціональних станів працівника на процес та результати діяльності; • діалогічні форми спілкування у спільній діяльності;
- існуючі та / або створювати (за потреби) нові теоретичні моделі та підходи до аналізу й інтерпретації одержаних результатів наукового дослідження.

Вміти:

- як ініціювати, планувати та організовувати наукове пізнання психологічних явищ;
- як виявляти здатність до сприйняття та оцінки нових ідей; специфіки та вікової динаміки наукової творчості; уміти:
- критично і системно оцінювати результати науково-дослідної роботи, визначати перспективи подальших наукових розвідок;

- полілогічно взаємодіяти із широкою науковою спільнотою та громадськістю з проблематики дослідження;
- проявляти вміння наукових комунікацій в організаціях і наукових спільнотах різного типу;
- демонструвати здатність спілкуватися з представниками наукових спільнот різного типу;
- продуктивно працювати в команді, відігравати за потреби провідну роль в організації командної роботи, у тому числі, у міжнародній та мультикультурній групі;
- виявляти навички конструктивної міжособистісної взаємодії, здатність працювати в команді;
- ініціювати, організовувати та проводити наукову дискусію з науковцями, у тому числі, з міжнародних і мультикультурних груп.
- здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел на основі сучасних методологій наукової діяльності та інформаційнокомунікаційних (цифрових) технологій;

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу .

ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 8. Здатність діяти соціально та свідомо.

Спеціальні (фахові компетентності)

СК 1. Здатність проектувати та досліджувати освітні системи.

СК 5. Здатність застосовувати та розробляти нові підходи до вирішення завдань дослідницького та /або інноваційного характеру у сфері освіти/педагогіки

СК. 6 Здатність управляти стратегічним розвитком команди в педагогічній, науково-педагогічній діяльності.

СК 7. Критичне осмислення проблем у сфері освіти, педагогіки на межі галузей знань.

Програмні результати навчання

РН 1. Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень.

РН 5. Організовувати освітній процес на основі студентоценованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю. Об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів..

РН 6. Розробляти та реалізувати інноваційні й дослідницькі проекти у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотримання правових вимог

РН 10. Приймати ефективні, відповідальні рішення з питань управління у сфері освіти/педагогіки, зокрема у нових або незнайомих середовищах, за наявності багатьох критеріїв та неповної або обмеженої інформації..

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни 90 год

Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		12	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		18	
самостійна робота		60	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	Освітні, педагогічні науки	1	нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.
------	----------------

	лекції	практичні заняття	сам. роб.
Тема 1. Психологічна система лідерства. Поняття, основні категорії. Роль лідера в глобальному світі та на мікрорівні. Сучасне бізнес-середовище, внутрішня та зовнішнє середовище організації. Задачі лідера. Лідерство та прийняття рішень. Теорія Х та теорія Y. Щоденне лідерство. Організаційне лідерство. Приклади успішних лідерів-науковців		2	8
Тема 2. Особистість науковця-лідера. Експертне, емоційне та ситуаційне в науковцеві. Віртуальне лідерство. Трансформаційні та транзакційні лідери. Психотип науковця-лідера. Формування лідерських якостей науковця засобами командної діяльності. Редизайн лідерства.	2	2	8
Тема 3. Лідерство та прийняття рішень. Умови прийняття рішень: визначеність, невизначеність, ризик та конфлікт. Дерево рішень. Евристичні методи прийняття рішень. Ефект якоря, боротьба з якорями. Рамкування. Творче прийняття рішень, креативність і лідерство. Технології формування лідера у процесі наукової підготовки.	2	2	8
Тема 4.. Психологія наукового співтовариства. Особливості групового прийняття рішень. Втрата процесу. Проблема складу групи. Проблема участі у науковому товаристві. Властивості групи. Негативні ефекти в групі. Методики розроблення групового рішення. Метод Дельфі. Ефекти групового прийняття рішень.	2	2	8
Тема 5. Науково-дослідна діяльність як діяльність малих груп. Підходи до визначення малих груп. Основи відмінності між командою та групою. Принципи організації командної роботи. Цілі та ролі в команді. Психологічні явища в команді. Різновиди команд. Формування команди зі своїх та зовнішніх співробітників. Фактори ефективного досягнення цілей при формуванні команди.	2	2	8
ТЕМА 6. Розподіл ролей в команді Дві основні ролі в команді. Принципи розподілу ролей в команді. Ролі в команді за Річардом Дафтом. Фактори, що визначають ролі в команді. Психологічні типи. Теорія командних ролей Реймонда Белбіна. Зміна ролей. Типи команд.		4	8
ТЕМА 7. Життєвий цикл команди Психологічна сумісність в команді. Основні етапи функціонування команди. Стадії розвитку команди.	2	2	8
Тема 8. Мотивація та ефективне управління лідером Закон ефекту. Теорія очікування. Форми керівництва командою. Переговори як інструмент вирішення конфлікту. Моніторинг ефективності команди. Стилi управління персоналом. Технології управління людськими ресурсами.	2	12	4
Загалом	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Види навчальної роботи

Максимальна кількість балів

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
			Іспит	Залік
	90 – 100	A	відмінно	зараховано
	80 – 89	B	добре	
	70 – 79	C		
	60 – 69	D		
	50 – 59	E	задовільно	не зараховано
26 – 49	FX	незадовільно		
<p>Оцінювання здійснюється відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті 02-07.45:2024 Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу (2024); Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 309 від 19.05.2023 р.)</p> <p>Поточний контроль 25 (усне та письмове оцінювання) Тести 10 КСР 10 Самостійна робота (Інд.завдання, презентації) 10 Виконання ситуативних вправ, кейсів -10 балів Проектна робота -35. Максимальна кількість балів -100</p>				
Вимоги до письмових робіт	Письмові роботи пропонуються у формі тестових завдань, розміщених у системі d-learn, та проектних робіт. Написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки.			
Практичні заняття	<p>У ході поточного контролю здійснюється усне та письмове опитування з тем, передбачених для практичних занять. Також здійснюється контроль самостійної роботи відповідно до визначеної тематики. Оцінювання знань та науково-пошукової роботи студентів на практичних заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою.</p> <p>На практичному занятті оцінюються як теоретичні, так і практичні творчі завдання:</p> <p>«відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст освітньої компоненти, основні положення теорій, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання у практичних діях, здійснює творчий підхід, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок, сформовані компетентності. На високому рівні вміє використовувати сучасні інноваційні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації;</p> <p>«добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами теорії та практикою впровадження навчального матеріалу, аргументовано викладає його; має практичні навички, володіє компетентностями, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</p> <p>«задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями практичні навички та компетентності, орієнтується в теоретичному матеріалі, але непереконливо відповідає, знання є невпевненими або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності, не вміє оцінювати і порівнювати педагогічні аспекти, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю. Вміє використовувати сучасні цифрові інструменти і технології для навчання, виховання і розвитку особистості;</p>			

	<p>«незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані. Не вміє проводити наукові дослідження та аналізувати їхні результати. Не здатний критично мислити, аналізувати. Не впроваджують цифрові інструменти і технології у практиці роботи педагога</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>Письмові роботи пропонуються у формі тестових завдань, розміщених у системі d-learn та проєктних робіт. Написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. Контрольна робота виконується у системі e-навчання на семінарському занятті № 8.</p> <p>Терміни написання: денна форма – на парі, заочна форма – за 10 днів до сесії</p>
Семінарські заняття	<p>У ході поточного контролю здійснюється усне та письмове опитування з тем, передбачених для практичних занять. Також здійснюється контроль самостійної роботи відповідно до визначеної тематики. Оцінювання знань та науково-пошукової роботи здобувачів вищої освіти на практичних заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою.</p> <p>На практичному занятті оцінюються як теоретичні, так і практичні творчі завдання:</p> <p>«відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст освітньої компоненти, основні положення теорій, логічно мислить і буде відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання у практичних діях, здійснює творчий підхід, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок, сформовані компетентності. На високому рівні вміє використовувати сучасні інноваційні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації;</p> <p>«добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами теорії та практикою впровадження навчального матеріалу, аргументовано викладає його; має практичні навички, володіє компетентностями, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</p> <p>«задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями і практичними навичками та компетентностями, орієнтується в теоретичному матеріалі, але непереконливо відповідає, знання є невпевненими або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності, не вміє оцінювати і порівнювати педагогічні аспекти, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю. Вміє використовувати сучасні цифрові інструменти і технології для навчання, виховання і розвитку особистості;</p> <p>«незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані. Не вміє проводити наукові дослідження та аналізувати їхні результати. Не здатний критично мислити, аналізувати. Не впроваджують цифрові інструменти і технології у практиці роботи педагога</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Умовами допуску до підсумкового контролю є рейтинг 25 балів впродовж практичних занять (письмові роботи, усні відповіді).</p> <p>Умови допуску до підсумкового контролю (екзамену) передбачають дотримання Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника: https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf</p>
Підсумковий контроль	<p>Форма контролю: залік</p> <p>Підсумковий контроль здійсню згідно Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника: https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf</p>

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи	<p>Письмові роботи пропонуються у формі тестових завдань, розміщених у системі d-learn, та проектних робіт.</p> <p>Терміни написання: денна форма – на занятті, заочна форма – за 10 днів до сесії Порядок та організація контролю знань аспірантів визначається Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника</p> <p>https://vad.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/156/2023/04/polozhennia-pro-pidhotovku-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-stupenia-doktora-filosofii-ta-doktora-nauk-redaktsiia-3.pdf .</p>
Академічна доброчесність	<p>Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника</p> <p>https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/nova-redaktsiia-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідують лекції і практичні заняття курсу.</p>
Відвідування занять	<p>Організація освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті визначається Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 417 від 03.07.2023 р.) 02-07.45:2024 Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу (2024)</p> <p>Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.) https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf</p>
Додаткові бали	<p>Студент може отримати додаткові бали згідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 309 від 19.05.2023 р.) https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf</p>
Неформальна освіта	<p>Неформальна освіта зараховується згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 673 від 24.11. 2022 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf</p>

8. Рекомендована література

Література:

1. Актуальні проблеми розвитку вищої освіти: *навч.-метод. посіб.* / Стинська В.В., Прокопів Л.М., Нагачевська З.І., Савчук Б.П., Стражнікова І.В., Ковальчук В.М., Салига Н.М. [за заг. ред. В.Стинської, Л.Прокопів]. Івано–Франківськ, 2021. 430 С.
2. Бондарчук О.І., Нежинська О.О. Лідерство у діяльності керівника освітньої організації.

К., 2017, 36 с. URL:

https://lib.iitta.gov.ua/709755/1/%D0%A1%D0%BF%D0%B5%D1%86%D0%BA%D1%83%D1%80%D1%81_%D0%B2%D0%95%D0%91.pdf

3. Лідерство та команда в публічному управлінні: конспект лекцій для студ. спец. 281 «Публічне управління та адміністрування» денної форми навчання. Суми, 2020, 175 с. URL:

<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/>

4. Онлайн-курс "Foundations of Everyday Leadership". URL: <http://www.coursera.org/learn/everyday-leadership-foundation>

5. Онлайн-курс «ДНК лідерів». URL: <http://leader.ed-era.com/>

6. Онлайн-курс "Leading High-Performing Teams". URL:

<http://courses.edx.org/courses/course-v1:UQx+BUSLEAD3x+2T2019/course/>

7. Прокопів Л. Лідерство. Командоутворення: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ. 231 с.

8. Стинська В, Прокопів Л. Технології формування лідера у процесі професійної підготовки викладача ЗВО. *Освітні обрії*. 2021. 1(52). С. 115-118.

1. Стинська В., Прокопів Л., Серман Л. «Soft skills» у практиці підготовки майбутніх викладачів закладу вищої освіти. *Гірська школа українських Карпат*. 2021. № 24. С.100-104.

9. Таранюк К. В., Кобушко Я.В. Онлайн-курс "Foundations of Everyday Leadership". URL: <http://www.coursera.org/learn/everyday-leadership-foundation>

10. Теорія і практика формування лідера: навчальний посібник. Харків, 2017, 100 с. URL: [http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-](http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/31806/1/Romanovskyi_Teoriia_i_praktyka_formuvannia%20lidera_2017.pdf)

[Press/31806/1/Romanovskyi_Teoriia_i_praktyka_formuvannia%20lidera_2017.pdf](http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/31806/1/Romanovskyi_Teoriia_i_praktyka_formuvannia%20lidera_2017.pdf)

Теорія і практика формування лідера: навчальний посібник. Харків, 2017, 100 с. URL:

[http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-](http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/31806/1/Romanovskyi_Teoriia_i_praktyka_formuvannia%20lidera_2017.pdf)

[Press/31806/1/Romanovskyi_Teoriia_i_praktyka_formuvannia%20lidera_2017.pdf](http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/31806/1/Romanovskyi_Teoriia_i_praktyka_formuvannia%20lidera_2017.pdf)

11. Чепіль М. Прокопів Л. Формування лідерських якостей майбутнього викладача закладу вищої освіти засобами командної діяльності. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип 36, том 3, С. 356 -361 http://www.aphn-journal.in.ua/archive/36_2021/part_3/45.pdf

12. Штогрин О., Прокопів Л. Основні підходи до розуміння лідерських якостей майбутнього викладача ЗВО. Бюлетень кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика. 2020. № 32. С. 65–70. URL: <https://kpibs.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites>

Викладач _____

_____Любов Прокопів